

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din,
mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 10. junija 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 66.

Naš gospodarski položaj.

Na redni glavni skupščini Zveze industrijcev v Zagrebu je zvezni predsednik g. S. D. Alexander govoril o našem gospodarskem položaju. Njegov govor, na katerega smo že na kratko opozorili, priobčujemo sprično izredno aktualne vsebine, programatičnosti in zanimivosti v nastopnem prevodu:

»Prestali smo težko leto, leto krize v našem celokupnem gospodarstvu. Želim posebno naglasiti v našem celokupnem gospodarstvu, ker začenši od leta 1924. se bori naša industrija, trgovina in bančarstvo z nastalimi težkimi prilikami, a l. 1925. je prišlo tudi naše poljedelstvo v težak položaj. Cene so v splošnem padale, na svetovnem tržišču je bilo treba vzdržati ostro konkurenco, dočim je ostal način naše produkcije še vedno ekscentrično primitiven tako, da mora tudi poljedelstvo skupno z nami in ostalimi gospodarskimi krogi iskati možnosti in pota ozdravljenja. Nastopilo je ono, kar smo vedno trdili, to je, da se vse panoge našega gospodarstva morajo strniti in razvijati v skupni harmoniji. Ne sme se ena na škodo druge panoge favorizirati, ker so medsebojno odvisne tako, da nastopa po težkih obstoječih prilikah splošna gospodarska kriza. Agrarna, kmečka država smo in sedaj upamo, da bodo merodajni krogi, ko pretežen del našega ljudstva trpi na težki gospodarski krizi, skrbno razmišljali in iskali zdravila, da ne postane naš sedanji položaj katastrofalen. Liga narodov je ugotovila, da je celo težje za reševanje političnih problemov v reševanju velikih gospodarskih problemov. Zaradi tega znači sprejem in razprava predloga francoskega industrijalca in parlamentarca g. Loucheura znaten korak naprej. Ako analiziramo stanje, odnosno razvoj naših prilik, pridemo do sledečega rezultata. Mnogoštevilna naša podjetja so bila prisiljena, da reducirajo svoje obrate in odpuščajo delavce in uradnike. Je pa precej tudi podjetij, koja so bila prisiljena, da obrat sploh ustavijo, nekatera celo niso mogla zadostiti svojim obveznostim. Zaradi tega je nastopila delna nezaposlenost fizičnih delavcev, kojih število je doseglo 50.000, dočim se morajo odpustiti uradniki boriti za svoj vsakdanji kruh. Tak položaj so povzročile v prvi vrsti visoke državne davščine, davki, takse itd. in to neposredno, v kolikor so posamezna podjetja direktno obremenjena, a posredno s fiskalno obremenitvijo konzuma potom trošarin, monopola in carin tako, da so produkcijski stroški znatno porastli, dočim se je konsumna sposobnost v enaki meri znižala ter se je vsled tega zmanjšala potrošnja. Dejstvo je, da pod današnjimi bremenimi mora propasti celokupno gospodarstvo, ker ne zadevajo samo dobička, ampak tudi glavni. Kaj to pomeni za državo, koji pomanjkuje glavni in koja za sedaj ni v položaju, da si ga pridobi potom kredita v inozemstvu, Vam ni treba razlagati.

Pretečeno leto je operirala naša državna uprava z dvanaajstimi, v katere so se sprejele številne odredbe, katere bi spadale v posebne zakone. Vstrajati moramo na tem, da se državna uprava drži rednega proračuna, vrhu tega pa, da se vendar enkrat predlože zaključni računi, ker brez njih ni realnega proračuna. Samo na podlagi realnega proračuna moremo doseči cenene inozemske kredite, katere država rabi za investicijske namene, gospodarski krogi pa za napredovanje in razvoj gospodarstva. Kolikor je nam znano, znašajo davčni zaostanki približno 2 in pol milijarde dinarjev, koje se hoče postopoma izterjati. Med tem je en del podjetij propadel, druga so likvidirala, a ostala pa so raz-

polagala s presežki v smislu bilanc. Ako bi imeli zaključne račune naše finančne uprave, bi se morali vsi ti zaostanki evidentirati in podrobno preizkusiti, pri čemur bi se pokazalo, da naše gospodarstvo takih bremen absolutno ne preneha in da minister za finance ob uveljavljanju davčnih meril ni računil s tem dejstvom, odnosno z nemogućnostjo izterjavanja takih bremen.

Vsled tega je skrajni čas, da se izvede izenačenje davčnih zakonov. Potom izenačenega zakona je treba bremena znižati, ker bi bili kraji, kateri so v tem oziru na boljšem, sicer težko oškodovani. Velike važnosti je za vprašanje neposrednih davkov vprašanje avtonomnih doklad. Ako se to vprašanje ne reši pravično in pravilno, bi ostala vsaka davčna reforma iluzorna, ker bi avtonomne doklade absorbirale vse one olajšave, koje mora donesti novi davčni zakon. Skrbeti bi morale za to tudi občine, ker bodo s svojimi visokimi dokladami ubile industrijska podjetja, onemogočile jim obratovanje, a delavci, njihovi občani, bodo ostali brez dela.

Poleg vpliva javnih bremen na razvoj industrije je velike važnosti tudi vprašanje kredita, odnosno obrestne mere. V tem oziru se lahko sklicujem na izjavo češkega finančnega ministra dr. Engliša in nemškega kancelerja dr. Luthra, koja sta trdila, da četudi je važno davčno vprašanje, ni nič manjše važnosti vprašanje obrestne mere, ker je eno z drugim v vzročni zvezi. Naš dinar se je stabiliziral. Vsled tega je naše ljudstvo dobilo več zaupanja v domačo valuto in je začelo tembolj štediti. Kupna moč dinarja se vendar ni dvignila, vsled česar se tudi produkcijski stroški niso izpremenili. Vloge pri bankah so narastle. Dasi nimamo statistike naših bank za l. 1925., moremo ceniti porast vlog na 30 do 40%, k čemur so vloge dosegle približno vsoto 5 milijard. Ta porast ni bil zadosten, da nudi kapital, koji bi bil gospodarstvu potreben in koji bi omogočil znižanje obrestne mere. Narodna banka, ki se trudi za splošno znižanje obrestne mere, ne more v tej smeri odločilno vplivati, ker krediti, katere daje posredno potom bank in neposredno gospodarstvu, niso toliki, da bi mogla regulirati obrestno mero. Za l. 1925. nimamo zaključnih podatkov, a koncem leta 1924. so znašali krediti, dovoljeni potom bank, približno 7 milijard dinarjev. Ta vsota se je tekotom l. 1925. povišala že s porastom vlog, dočim izkazuje Narodna banka koncem l. 1925. v eskontu in lombardu vsoto 1.250.000 Din. to znaša približno 15% od celokupnih kreditov, koja denarni zavodi nudijo. Tako majhen del ne bo nikdar mogel regulativno vplivati na obrestno mero. Za aktivno vodstvo našega gospodarstva brezpogojno potrebujemo ceneno obrestno mero. Naše gospodarstvo ne more nikakor več prenašati 15% obresti, tem manj, ker imajo sosedne države cenejšo obrestno mero ter morejo tudi v tem oziru s polnim uspehom konkurirati. Našemu organizmu je treba nove krvi, je treba cenjenih denarnih sredstev, a ker je pri sedanjem položaju našega gospodarstva ustvarjanje novih glavnih izključeno, moramo brezpogojno računati z dotokom inozemskega kapitala, kateri nam bi omogočil ustvarjanje kapitala doma, onega kapitala, kojega nujno potrebujemo za kulturni, ekonomski in politični razvoj naše države. Minister za finance je dal v zakonu o proračunskih dvanaajstih tujemu kapitalu potom industrijskih obveznic dalekosežne ugodnosti, a dokler ne uredimo dolgova naše države v inozemstvu in dokler naša država sama

ne dobi v inozemstvu večjega posojila, naše gospodarstvo ne more upati, da uspe v svojih stremljenjih po inozemskem kreditu. Dokler ta čas ne pride, mora država z zmanjšanjem javnih bremen našim denarnim zavodom omogočiti znižanje sedanje obrestne mere. Bavil sem se dalje z vprašanji davkov in obresti, ker so to glavni vzroki naše gospodarske krize, a če hočemo izvesti sanacijo, moramo zlo v korenu prijeti.

(Konec prih.)

Gospodarske vesti iz Poljske.

Poljska banka je izkazala 20. maja nadaljnji prirastek zlate zaloge za 34 tisoč zlatov (skupaj 134.310.000) in prirastek devizne zaloge za 1,2 milj. zlatov (skupaj 54,7 milijonov).

Z denarno pomočjo Poljske banke in Poljedelske banke ter ob sodelovanju na eksportu žita interesiranega varšavskega poljedelskega sindikata gradijo sedaj v raznih krajih Poljske mline, ki naj bodo primerni zahtevam eksportne trgovine.

Na Poljskem dela sedaj 13 tovaru gazolina, skoraj vse v borislavskem okrožju nafte. Produkcija znaša okoli 1000 vagonov na leto in je vredna ca. 4 milijone zlatov. Gazolin se da najbolje uporabiti kot gorivo za aeroplane; ker je pa aviatika na Poljskem malo razvita, gre gazolin v inozemstvo.

Letošnji denarni obtok je dosegel višek 30. aprila z zneskom 834 milijonov zlatov. — Število avtomobilov na Poljskem je znašalo 1. januarja 1926 17.150, za 13 odstotkov več kot 1. julija 1925; tovornih med njimi je bilo samo 2810. — Izgled letošnje letine presoja splošno povoljno. — Največ črnega premoga proda Poljska v Avstrijo; za njo pridejo Švedska, Danska, Italija, Češkoslovaška, Ogrska, Danzig in Jugoslavija (v prvi polovici maja 11.000 ton).

Produkcija jajec je na Poljskem zelo neenakomerno razdeljena. Okoli 95% produkcije prodajo prekupeci in samo 5% zadržuje organizacije. Leto 1922 so izvozili 5096 ton jajec, leta 1923 8850, 1924 10.421, lani pa že 27.070 ton. Jasno je vidno, kako važno vlogo ima eksport jajec v poljski zunanji trgovini.

VI. LJUBLJANSKI VELESEJEM.

Znižana vstopnina na VI. Ljubljanskem velesejmu od 26. junija do 5. julija 1926. Da se omogoči obisk te naše največje narodno - gospodarske prireditve prav vsakemu, je sklenila uprava velesejma, da se zniža vstopnina za obisk letošnjega velesejma. Permanetna legitimacija, ki upravičuje do poljubnega vstopa na velesejem in tudi zvečer na vinski oddelek, in katere posestnik je deležen polovične voznine na vseh osebnih in brzovalnih in parniških (razven S. O. E.), je veljala prejšnja leta Din 50.—, letos pa stane samo Din 30.—. Legitimacija se že dobi v predprodaji v uradu Ljubljanskega velesejma, pri Putniku, v Ljubljanski kreditni banki in pri Josipu Zidarju, Dunajska cesta v Ljubljani. Legitimacije prodajajo tudi večji denarni zavodi, tujsko-prometna društva in trgovske, obrtne in industrijske organizacije v vseh večjih krajih po državi, kakor tudi pri velesejemskih zastopnikih. Vstopnice za enkratni vstop so po Din 10.—. Rodbinska vstopnica stane Din 20.— in upravičuje do enkratnega vstopa 3 oseb skupno, članov rodbine na velesejem.

OZNAČEVANJE BIVALISČA V CARINSKIH DOKUMENTIH.

Posamezni uvozniki in izvozniki navajajo v carinskih dokumentih pomanjkljive podatke. To se dogaja tudi v primerih, v katerih so točni podatki v lastnem interesu plačnikov, to je kadar gre za pobrano 4% davčno varščino, katero je odpremiti finančni upravi, da jo računi v dobro plačniku. Vsled netočnih podatkov zadržujejo carinarnice odpremo pobranih davčnih varščin, dokler nesporno ne ugotove identitete plačnikov vseh davčnih varščin. Finančna uprava prejema zaradi tega pobrane varščine precej pozno. Posledica tega je, da morajo davkoplačevalci med tem zapadle davke znova plačevati pri davčnem uradu, dasi bi bili poravnani z davčnimi varščinami, pobranimi na carinarnicah. Interesenti, ki plačujejo davčne varščine na carinarnicah, naj bi torej na carinskih dokumentih vedno točno navedli svoje bivališče. Pripominja se, da se carinski podatki ne smejo nikdar uporabljati in ukoriščati za davčne namene, to je pri odmeri davkov.

OMEJITEV UVOZA IN KONSUMA V FRANCIJI.

Dne 6. t. m. se je pod predsedstvom g. Doumerguea vršila seja ministrskega sveta. Sklenjeno je bilo, da se takoj aplicira program za omejitev uvoza in konsum. Ministri za notranje zadeve, za javna dela, za poljedelstvo in za delo pripravljajo načrt za izvedbo tega programa. Ideja zopetne uvedbe izkaznice za nakup kruha je bila opuščena, govori pa, da bo luksuzni kruh odpravljen. Slaščičarne ne bodo odprte ves teden in dovoljeno bo samo izdelovanje in prodaja bišketov. Tudi glede mesa bodo uvedene razne omejitve. En dan v tednu bodo vse mesnice zaprte. Prepovedana bo v tistih dneh prodaja mesa in njega konsum v gostilnah, restavracijah in hotelih. Kar se oglja, premoga in bencina tiče, bodo uvedene posebne izkaznice. Vlada bo skušala na različne načine navajati javnost k varčevanju.

Pridelovanje kave.

Kavo dobimo od nizkih dreves ali grmov, 2 do 5 metrov visokih. Arabska vrsta uspeva najbolje v zmernotoplem enakomernem tropskem podnebju, kakor ga nahajamo v srednjih višinah tropskega gorovja, nekako v višini 400 do 700, tudi do 1000 metrov, in pri toploti 15—27° Celzija. Kava ne prenese hudih vetrov in ostre menjave vremena; vse se mora vršiti polagoma, brez skokov. Arabska vrsta potrebuje veliko vlage, a ko dozoreva in je žetev, suho vreme; povprečno je potrebna padavina 220 do 330 cm na leto (Ljubljana je ima 140 cm). Zato so za to kavo najboljše pokrajine z menjavanjem dežja in suhega časa na obeh straneh ekvatorja. Liberijska kava pa ni tako natančna, tudi proti boleznim ni tako občutljiva; zato se je pa tudi bolj razširila. Od arabske se razlikuje po veliko večjih zrnih in po močnejši rasti. Latinski imeni za obe vrsti sta Coffea arabica in Coffea liberica.

Kavni grm ima eliptično oblikovana, temnozeleno, bleščeča se peresa, majhne bele cvete, sad pa rdeč kot ogenj in češnji enak, tako da dela vedno zelene drevesce ob vsakem letnem času svež in vesel vtis. V češnji sta dve zrnji, včasih tudi samo eno. Cvetenje traja tri do štiri dni.

Najbolj ugaja kavi spočita, še neobdelana zemlja, predvsem zemlja vul-

kanskega izvora v pragozdih, ki jih s sekro iztrebimo in dobimo tako za kavo pripravna sočna tla. Šele tri ali štiri leta po vsaditvi prinaša mlado drevo plod, a še ne veliko. Nato odsekajo grmu vrh, da se lahko bolj razvije. Med šestim in osim letom začne dajati grm že večje množine, od 1/2 kg do 1 kg; več pa povprečno tudi pozneje ne, čeprav daje grm sad in seme do 20 let. 800 gramov kave na grm označajo kot dober pridelek, 1000 gr pa kot prav dober. Na liter pride 400 do 770 zrn, kakršna je pač kvaliteta; na kilogram pa 1210 do 3125. Kultura grma zahteva veliko pozornosti in truda, zemlja za nasade kave mora biti prej po možnosti očiščena, rastlina mora biti večkrat obrezana, razdelitev za grme je v ravni črti, normalni presledki so 3:5 do 4:5 m; povprečno pride 1000 rastlin na 1 hektar. Trud se pa slednjič tudi splača, nobena kulturna rastlina ni za skrbno gojitev tako hvaležna kakor kava, ne samo da veliko nese, temveč tudi po kvaliteti zrn, ki je ja pri določitvi cene mero-dajna.

Terjatve do države iz nabav ali opravljenega dela pa zakon o državnem računovodstvu.

(Iz sodne prakse.)

Tožeča tvrdka je po naročilu pristojne gradbene direkcije opravila v dobi od julija do septembra 1922 v nekem državnem poslopiju razna popravila. Njen račun je gradbena direkcija preizkusila in odobrila ter ga v izvirniku meseca decembra istega leta predložila pristojnemu ministrstvu v kritje iz likvidacijskega budžeta, ker je bil redni kredit že izrpan. Ker ni bilo rešitve na ta predlog, se je tvrdka terjatve s 6% obrestmi vpisala v seznam neporavnanih obveznosti iz prejšnjih let, ki se je predložil ministrstvu s prošnjo, naj se otvori potrební kredit iz partije 55 državnega budžeta za poplačilo te obveznosti, in to ponovno, tako tudi še v maju in zopet v juliju 1925. Tem predlogom pa tudi še v decembru 1925 ni bilo ugodeno. Gradbena direkcija je tožniku na njegove pospešitve za poravnavo računa ponovno zatrdila, da dobi plačilo, kadar bode za-prošeni kredit dovoljen, kar je ob sebi umevno in ga je zadrževala od tožbe, seveda brez prejšnjica za pravno stališče tožeče stranke. — Ker pa le ni bilo plačila, je tvrdka vložila tožbo proti državnemu zakladu na plačilo dolžne vsote s 6% obrestmi od 19. decembra 1922 dalje. Toženi erar se brani plačati, češ da tožničina terjatve še ni zapadla v plačilo, ker po predpisih čl. 60. in 66. zakona o državnem računovodstvu še ni kritja za to terjatve; dokler pa ni budžetskega kritja, terjatve še ni dospela in se plačilo ne more izvršiti. Z dogovorom pa, ko se

je delo oddalo, se je tožeča tvrdka podvrgla predpisom zakona o državnem računovodstvu. Po teh predpisih pa je, kakor rečeno, izplačilo vsake terjatve zoper erar tako dolgo nemogoče, dokler ni potrební kredit odobren.

Tožeča stranka se upira trditvi, da bi se bila podvrgla predpisom zakona o državnem računovodstvu; njena terjatve je po predpisih občega državlanskega zakona že zapadla v plačilo, ker plačilni obveznosti ni bil postavljen določen rok in je bila dolžnost tožene stranke, da poskrbi za pravočasno likvidacijo. —

Pravdno sodišče je tožbenemu zahtevku ugodilo. — Tožena stranka je uitoževano terjatve v vsem obsegu priznala in je terjatve torej po glavnicí in v obrestih opravičena. Iz gornjega izhaja, da se tožeča tvrdka ni podvrgla predpisom zakona o državnem računovodstvu v tem zmislu, da bode čakala na plačilo tako dolgo, da bode kredit za terjatve odobren. Sicer pa mora pritrditi tožeci stranki, da je terjatve vsekakor tudi v zmislu občega državlanskega zakonika že davno zapadla v plačilo (§§ 904., 1170. odz.), ker je račun bil po odobritvi predložen v likvidacijo že 19. decembra 1922 in je bila dolžnost tožene stranke že davno, poskrbeti za izplačilo.

V prizivu je tožena stranka uveljavljala, da je neodločilno, ali se je res tožeča tvrdka maravnost podvrgla predpisom zakona o državnem računovodstvu ali pa ne. Ta zakon je bil pravilno raztgnjen na ozemlje vse države in izpopolnjuje določila občega državnega zakonika. Ima torej splošno obvezno moč, in ga morajo upoštevati ne samo upravna oblastva, ampak tudi redna sodišča. Členi 60. do 66. zakona o državnem računovodstvu pa določajo, da se nobeno državno izplačilo ne sme izvršiti poprej, nego ni za to izplačilo določeno budžetsko kritje. Po izvršenih dokazih pa za iztoževano terjatve v redni budžet še ni postavljena potrebna postayka, terjatve torej še ni dospela in je tožba prerana.

Prizivno sodišče prizivu ni ugodilo. — Ugotovitev prve sodbje, da se tožeča tvrdka ob prevzemu gradbenega dela ni podvrgla predpisom zakona o državnem računovodstvu v tem zmislu, da bo čakala na plačilo tako dolgo, da bode potrebni kredit odobren, se v prizivu ni niti pobijal. Stoji torej, da pogodbená tvrdka pogodbenim potom ni obljubila, da bode čakala, da se kredit odobri. Toda tudi s svojo trditvijo, da je tožeča stranka po predpisih zakona o državnem računovodstvu dolžna čakati na plačilo, tožena stranka nima prav. Določbe tega zakona so predpisi za državna oblastva, ki upravljajo državno imovino. Ti organi seveda ne smejo izvršiti nobenega izdatka brez predhodno odobrenega kredita. S tem pa še niso razveljavljene določbe občega državlanskega zakonika, zlasti tudi ne določbe v §§ 1170. odz. in nasl. Ker je ugotovljeno, da je delo izvršeno, terjatve pravilno ugotovljena in še ne plačana, po

zakonu o državnem računovodstvu samem ni ovire, da se obsodi toženi erar v zmislu tožbe. —

V reviziji poudarja tožena stranka, da ni res, da bi se predpisi zakona o državnem računovodstvu tikali samo državnih upravnih oblastev. Ta zakon ima marveč obvezno moč tudi za zasebnike, ki stopajo z državo v pogodbe, bodisi po dobavah ali po izvršitvi naročenih del. Za ta zakonita določila pa mora vedeti vsak dobavitelj ali vsaka tvrdka, ki izvršuje erarju kaka naročena dela; če pa zakona ne pozna, jih to po § 2 odz. ne opravičuje.

Revizijsko sodišče reviziji ni ugodilo. — Pododno neizpodbitno je ugotovljeno, da se tožeča tvrdka ni pogodbeno zavezala čakati na plačilo vtoževanega zneska, dokler zanj ne bode kritja v državnem proračunu. Ni pa pravilno naziranje tožene stranke, da se je tožeča stranka že s prevzemom predmetnega dela v to zavezala z ozirom na določbe čl. 60. do 66. zakona o državnem računovodstvu, ki zabranjujejo izplačila države, preden se ne preskrbi potrebno kritje v budžetu. Ta določba zakona se ne tiče upnikov države in njih pravic, temveč je le obvezno navodilo upravnim državnim oblastvom radi notranjega reda državnih financ. Država je kot dolžnik prav tako obvezana, da poravna svoje obveznosti ob njih dospelosti, kakor vsaka zasebna ali vsaka druga pravna oseba. Le v pogledu načina izplačila se mora upnik držati predpisov, da je treba najprej predlagati nakazilo pri pristojnem oblastvu in šele nato temeljem takega nakazila zahtevati plačilo od državne blagajne. Res je zakon o državnem računovodstvu obvezen tudi za upnike države, toda ne v smislu, da morajo čakati s svojimi zahtevki, dokler ne bode kritje preskrbljeno z budžetom. Skrb, da se to pravočasno zgodi, bodisi posebej za že določene, bodisi vobče za še nedoločene terjatve, ki jih je predvideti, je na državnih oblastvih. S podpisom pogodbe, ki je z njo upnik bil prevzel delo ali dobavo za državo, se je pač zavezal, da delo ali dobavo izvrši v zmislu dogovora, in da se glede modalitet nakazila in izplačila svoje zahteve iz pogodbe podvrže predpisom državnega računovodstva, ne pa, da bode čakal za izplačilo, dokler se bode državnemu oblastvu hotelo poskrbeti za budžetarno kritje. Tožba torej, tudi če za iztoževani znesek kritje v državnem proračunu ni preskrbljeno, ni preuranjena in zato prizivni sodbi ni moči očitati nepravilne pravne presoje.

R. St.

Trgovina.

Izvozniki deželnih produktov. Zastopstva naših tvrdk, ki se bavijo z eksportom kornu in žita, išče neka tvrdka v Gorici. Interesenti, ki se zanimajo za to, naj naznanijo svoj natančen naslov Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Opozoritev trgovskim potnikom. Zbornica za trgovino in industrijo v Skopju objavlja, da morajo imeti trgovski potniki, ki hočejo poslovati v Južni Srbiji, pisмено pooblastilo svoje tvrdke, ki mora biti potrjeno od pristojne trgovske zbornice in od javnega notarja.

Prodaja. Dne 3. julija t. l. se bo vršila pri direkciji državnih železnic v Subotici ofertalna licitacija glede prodaje 500 komadov lesenih sodov od mineralnega olja. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Za izvoz v Egipt. S strani našega novoustanovljenega poslanstva v Kairi (Egipt) je dobilo ministrstvo inostranih del obširno poročilo o uvozu predmetov, katere tudi mi v naši državi ne samo izdelujemo, ampak tudi izvažamo. Naše poslanstvo v Kairi je vedno pripravljeno, da da interesentom vse potrebne informacije, ki bi bile koristne za organizacijo trgovskih stikov z Egiptom. Med predmeti, ki bi mogli najti v Egiptu ugodna razpečavališča, navaja poslanstvo zlasti: kornu, ki se sedaj uvaža največ v Egipt iz Rumunije, fižol, ki se uvaža iz Madžarske in Japonskega, a iz naše države preko Trsta in Soluna in to seveda pod tujim imenom; grah, ki se uvaža v Egipt iz Italije in Francije; krompir iz Francije, Italije, Malte in Kipra; moka iz Kanade, Indije, Kitajskega in Rusije; makaroni iz Trsta in Italije; kislo zelje iz Italije in Francije; sveže sadje (jabolka, hruške, slive, kostanj in orehi), suho sadje (slive, fige), konzervirano sadje, pekmez, črne nasoljene olive; tobak; živa goveda, ki se sedaj uvaža v Egipt iz Abesinije, Sudana, Kipra, Turške, Grške, Sirije, meso in mesni izdelki, ki se uvažajo iz Amerike, Anglije, Italije, Francije in Holandskega; svinjska mast iz Italije in Amerike; maslo; kačkaval, iz Grčije in naše države; sardine v soli, iz Italije, Francije, Španije, Portugalske; vino, iz Italije, Grčije in Francije; pivo, iz Avstrije, Nemčije, Holandije; maraskin, iz Italije; žganje, iz Italije in Francije; alkohol, iz raznih držav; stavbni les, ki se uvaža iz Rumunije, in drva za gorivo, iz Turčije; razne vrste kamna, iz Italije; mramor, iz Italije in Grške; cement, iz Francije, Belgije in naše države; apno, iz Francije in Grčije; opeka, iz raznih držav; kanbid, iz Trsta; soda, iz Nemčije in Francije; lepenka, iz Trsta; papir, iz Trsta; preproge, iz Turčije, Perzije, Francije in Nemčije.

Soliter. Vsled kronične prodajne krize na trgu solitra so znižali v Chile ceno

11

LISTEK.

Borza,

nje pomen in praktična navodila za trgovanje na Borzi.

(Nadaljevanje.)

Če si stranki — kupec in prodajalec — ne izmenjata sklepni pisem, sme zahtevati vsaka stranka naknadno izmenjavo sklepni pisem. Stranka, ki to zahteva, mora poslati drugi stranki najkasneje prvi delovni dan po sklenitvi posla sklepno pismo, v katerem morajo biti označeni bistveni pogoji posla ter jo pozvati, naj ji pošlje protiskepno pismo.

Pozvana stranka mora izročiti protiskepno pismo, če stanujeta obe stranki v istem kraju, najkasneje drugi delovni dan po pozivu, če pa ne stanujeta v istem kraju, pa v onem roku, v katerem se lahko pričakuje odgovor, ako je bil poslan v redu in z obratno pošto.

Ako pa v tem danem roku pozvana stranka še ni poslala protiskepnega pisma, ima druga stranka pravico v 30 dneh po tem roku s tožbo pri borznem razsodišču zahtevati izdajo sklepnega pisma in obenem povračilo škode, ki bi nastala zaradi tega, ker ji ni bilo pravočasno izdano sklepno pismo.

Stranka pa, ki se hoče poslužiti te pra-

vice, mora tekom dveh delovnih dni po preteku roka, s katerim je pisмено zahtevala protiskepno pismo, obvestiti s protestnim pismom (§ 78.) imenovanim kratko protest — nasprotno stranko v tej svoji nameri. Protest se pošlje stranki priporočeno (rekomandirano).

Stranka, ki prote tira, mora navesti v protestu točno katerih pravic, naštetih v §§ 77., 83., 84. in 85. se bo v tožbi poslužila, sicer te pravice izgubi, razven v slučajih § 78., točka a, b, c.

Za posle sklenjene izven Borze, morajo pogodbeniki, kupec in prodajalec, če hočejo uporabiti pomoč in intervencijo ljubljanske Borze, sprejeti in napisati v pogodbo, da je v slučaju spora merodajno razsodišče ljubljanske Borze.

Pravna veljavnost posla ni zavisna od tega, če sta stranki izmenjali sklepni pisma.

Iz trgovskih poslov, ki jih sklene kdo za tretjo osebo, mora imeti oni, ki sklepa ta posel pooblastilo za sklepanje posla. Vse pravice in obveznosti iz tega posla nastanejo samo za onega, ki je dal pooblastilo, ako je posel sklenjen v mejah danega pooblastila. Za tega se ne jemlje v poštev, ali je sklenil posel ustno ali pisмено, kakor tudi ne, ali se je sklenil izrecno v imenu pooblastiteljevem ali pa je razvidno iz okoliščin, la

sta ga sklenili stranki v imenu pooblastiteljevem.

Če sklene kdo posel v tujem imenu, a nima za to pooblastila, ostane samo ta oseba zavezana proti drugi stranki. Poslednja stranka lahko uporabi proti tej osebi izbiro izmed pravic, navedenih v § 77. uzanc, izgubi pa vsako pravico, če preje ne priglasí protesta zaradi tega, ker ni bilo pooblastila ali pa, ker se je pooblastilo prekoračilo. Protest se mora prijaviti tekom dveh delovnih dni od časa, ko je stranka morala doznati, da pooblastilo ni bilo ali pa, da se je isto prekoračilo.

Na primer: Trгоvec Anton Rojnik v Kranju, pooblasti Ivana Repca, da kupi ta za njega in njegov račun 100 q kornu po ceni 120 Din, postavljeno franko vagon Škofja Loka. Ivan Repc pa kupi to blago po ceni 125 Din franko vagon Ljubljana. S tem je Ivan Repc očitno prekoračil meje Rojnikovega pooblastila, in je odgovoren za posledice, ki vsled prekoračenja nastanejo. Ko je prodajalec Ivan Koren v Novem Sadu prejel od Antona Rojnika obvestilo, da je Repc prekoračil meje danega pooblastila, mora tekom dveh delovnih dni vložiti pri Borzi ali direktno s priporočenim pismom pri Repcu protest in ga opozoriti, da mu je odgovoren za vso nastalo škodo in da se bo tožbenim potom pri raz-

sodišču Borze poslužil pravic, ki mu pripadajo po § 77. Uzanc. V protestu mora pa točno navesti, katero točko tega paragrafa bo napram Repcu uveljavil, to je tožil.

Ako pa je stranka, ki je sklepala kupčije, videla, da ta oseba nima nobenega pooblastila ali da je meje danega pooblastila prekoračila, tedaj nosi ta stranka sama odgovornost za kupčijo in ne nosi tretja oseba nobene obveze.

Na primer: Ivan Koren je vedel, da plača Rojnik za kornu samo 120 Din franko vagon Kranj, in je torej vedel, da je Repc prekoračil pooblastilo, pa je vključ temu kupčijo zaključil. Vsled tega nima nobenih pravic do Repca.

Pogodniki, ki niso protokolirani v trgovinskem registru, morajo podpisati sklepno pismo svojeručno. Protokolirano firmo podpisujejo osebe, ki so za to upravičene po zakonu.

Če ena stranka ne ustreže tem pogojem, ima druga stranka pravico, zavrniti sklepno pismo, kakor bi sploh ne bilo izdano.

Samo kupec sme odstopiti komu drugemu pravice, ki mu pripadajo po sklepni pisemu, a to samo, če je s privolitvijo prodajalčevega navedeno v sklepni pisemu, da se to sme odstopiti. Vendar pa jamči kupec prodajalcu tudi po odstopu za izpolnitev. (Dalje sledi.)

za tono za cel funt. Na evropskih trgih je sedaj okoli 215.000 ton solitra, ki jih ne morejo prodati, in sicer zaradi relativno cenejših umetnih produktov. Tudi sedaj še, ko so šli v Chile s ceno tako dol, je diferenca med obema vrstama še zmeraj velika.

**TRGOVCI! Razpečavajte v svojih trgovinah srečke loterije Društva »Trgovske akademije«. Srečke do-
bile pri svojem gremiju.**

Industrija.

Fosfor električnim potom. V Wittenbergu ob Labi je tovarna dušika, ki hoče z nekaterimi drugimi podjetji vred začet s proizvodnjo fosfora električnim potom. Za fosfor, ki ga bodo napravili, imajo že polno uporabo, je že ves naprej prodan. Zaenkrat mislijo na 115.000 ton fosfora v faktorni vrednosti 40 milijonov mark.

Kriza v češki železni industriji. Praška železo industrijska družba je zadnjih 14 dni zopet odpustila 4000 delavcev in je računati, da sledi še večja odpustitev delavstva.

Denarstvo.

Finančni odbor Družbe narodov. Finančni odbor Družbe narodov je včeraj imel sejo. Razpravljal je o prošnji Bolgarske za posojilo v prid bolgarskim beguncem. Na prihodnji seji bo odbor razpravljal o gospodarski obnovi Avstrije in Madžarske.

Nemški in ameriški kapital. V majniku so dobili Nemci v Newyorku 10½ milj. dolarjev posojila, v juniju jih bo pa več. Na podlagi že sklenjenih pogajanj gre za posojilo v znesku 75 milijonov dolarjev, od kojih pride samo na Združene jeklarne 40 milijonov. — V majniku je bilo na Nemškem 1042 konkurzov, za 20% manj kot v aprilu in za polovico manj kot v januarju ali februarju.

Pengö. Ogrska Narodna banka je odredila, da se morajo bankovci, glaseči se na ogrske krone, prežigosati na vrednoto pengö. Zahtevala je, naj tudi druge banke in denarni zavodi začnejo voditi račune v tej vrednoti, in sicer s 1. 1. 1926. Bančni krogi so pa to zahtevo odklonili in pravijo, da zaključujejo račune 30. junija in 31. decembra ter da bi morali v drugi polovici leta voditi knjige v dvojni vrednosti. Ker bi nastali na ta način nesporazumi in difference, so sklenile banke, da bodo prešle na računanje v novi vrednosti šele s 1. januarjem 1927. Do takrat bodo pa vodile račune še v kronah.

Za stabilizacijo naše valute. Te dni je imel finančni minister daljše posvetovanje z načelniki svojega ministrstva. Na tej konferenci so razpravljali o stabilizaciji naše valute ter o potrebi čim večje kontrole nad borzami.

Naši dolgovi v Angliji. V angleški poslanski zbornici je dne 8. t. m. izjavil državni tajnik za finance Mac Neil, odgovarjajoč na neko interpelacijo glede višine vojnih dolgov kraljevine SHS Angliji, da znašajo po konstataciji meseca marca tega leta jugoslovanski dolgovi celokupno 31 milijonov funtov sterlingov. V ta znesek ni vračunan odbitek 2.533.000 funtov, ki je bil dan kot pomoč tej državi po vojni. Vojni dolgovi od strani Jugoslavije še niso dovolj zajamčeni.

Promet.

Razširjenje Mednarodne družbe spalnih vagonov. — Mednarodna družba spalnih vagonov, s sedežem v Bruslju, je izdala svoje poročilo. Beremo, da bodo leta 1926 njeni železniški vozovi vozili tudi po italijanskih in grških progah državnih železnic in da se pripravlja tudi dogovor s turško vlado. Z družbo nemških državnih železnic so se sklenile nove pogodbe in bo vozilo po nemških železnicah odslej veliko več spalnih vozov družbe kot jih je doslej. Sedaj obratuje 1739 voz, gradi se jih pa 360. Bruto dobiček se je dvignil od 65.302.000 belg. frankov v letu 1924 na 90.398.000 b. fr. v letu 1925; čisti dobiček leta 1925 je znašal 49.738.560 frankov in bodo razdelili 40 odstotno dividendo (lani je bila 37 odstotna). 4.418.000 frankov bodo aaložili na nov račun.

Nov rekord z letalom brez motorja. Letalec Schulz je v Rossitenu ob Baltiškem morju dosegel nov svetovni rekord z letalom brez motorja. Vzdržal se je v zraku 9 ur, 21 minut in 53 sekund. Schulz je moral pristati, ker je nastala nevihta z dežjem.

Zračni promet. Ameriška družba za pospeševanje aviatike je razpisala nagrado 1000 dolarjev za onega ne še 18 let starega Amerikanca, ki bo prvi letel čez kontinent iz S. Francisco v Boston. Tudi deklice se smejo tekmovanja udeležiti. Vršilo se bo najbrž v septembru. Prednosti letavstva je doživel zadnjič spet neki Anglež, lastnik velike kemične tovarne. Delo v tovarni mu ni dovolilo več kot enodnevno odsotnost, moral je pa priti na vsak način k važnemu razgovoru v Nürnberg na Nemškem. Najel si je aeroplan, je odšel ob 6. jutraj z letališča Croydon pri Londonu, je letel čez Bruselj, Köln in Frankfurt v Nürnberg in je prišel tja deset minut pred dvemi. Razgovor je trajal do 3.10, naka je takoj spet odletel in je bil zvečer ob 9.38 že zopet v Londonu. 1930 km dolgo progo je prevozil Anglež v 15 in pol urah, z ladjo in vlakom bi bil pa potreboval najmanj 80 ur. Danski aviatški častnik Botved je odšel 16. marca iz Kopenhagena in je priletel 1. junija v Tokio, s Fokkerjem. 78 dni je letel, zelo dolgo; vzrokov je bilo več, motor se je pokvaril, pristajanje in odhajanje je bilo težko, zlasti težavna je bila pa nabava nadomestnih delov. Pravi letavni čas za 20.000 km dolgo progo je znašal 120 ur.

Avtonomija bolgarskih državnih železnic. Enkrat že smo pisali, da bo dala bolgarska vlada državnim železnicam avtonomijo. Zakonski predlog pravi, naj se prelvorijo železnice v samostojno gospodarsko podjetje na sledeči podlagi: železnice dobijo avtonomijo in prosto roko v najemanju posojil, železniški minister pa ostane odgovoren za vse poslovanje. Beremo, da bo zakonski predlog sprejet.

Gibanje parnikov. Paroplovna družba »Oceania« v Sušaku objavlja naslednje poročilo (5. t. m.): »Mrav« je prispel 5. t. m. v Kavarno, nadaljeval bo v Napoli. »Jadera« je odpotoval dne 31. maja iz Šibenika v Hamburg. »Zora« je v Gružu, nadaljeval bo v Rauen in Cardiff. »Sava« je prispel 3. t. m. na Sušak. »Kostrena« je odpotoval dne 5. t. m. iz Marseille v Alžir, Oran, Casablanca, Las Palmas in Teneriffe. »Sud« je odpotoval dne 4. t. m. iz Bone v Bizerto, Alžir, Tanger in Casablanca. »Vladimir« bo prispel v Trst dne 8. t. m. »Morava« je prispel dne 5. t. m. v Burgas. »Diamant« je na progi Jadransko - Egejsko morje—Carigrad. — »Oceania«.

RAZNO.

Gospodarsko odlikovanje. Dne 29. maja t. l. je imela v Milanu svoj kongres Unija mednarodnih velesejmov. Skoro vsi velesejmi, člani Unije, so bili zastopani po svojih predsednikih ali posebnih delegatih, ki so člani uprav posameznih velesejmov. Ljubljanski velesejem ni mogel poslati na kongres svojega posebnega delegata, ker stoji baš pred otvoritvijo letošnje prireditve. Zastopal pa je Ljubljanski velesejem naš konzul v Milanu g. Bogdan Smiljanović. Kongres je otvoril g. senator Nava, predsednik milanškega velesejma in bivši minister nacionalne ekonomije, ki je bil soglasno izbran tudi za predsednika kongresa. Pri volitvah centralnega odbora Unije mednarodnih velesejmov je bil poleg delegata velesejma v Leipzigu in Bordeauxu soglasno izvoljen v centralni odbor tudi predsednik Ljubljanskega velesejma g. Franjo Bonač. To odlikovanje, ki je bilo izkazano predsedniku Ljubljanskega velesejma, je znak uvaževanja naše gospodarske institucije v inozemstvu in bo gotovo tudi s tem dvignjen gospodarski ugled naše države.

Odprava finančne kontrole nad Avstrijo. Finančni odbor Društva narodov je končal razpravo o avstrijski kontroli. Finančni odbor je predlagal, da se odpravi kontrola Društva narodov nad Avstrijo, ker je Avstrija ugodila vsem pogojem, ki so se stavili na jesenskem zasedanju Društva narodov. Kontrola bo odpravljena s 30. t. m. Finančni odbor je tudi dovolil, da sme Avstrija izdati

zakladnice v višini 75 milijonov šilingov, ki se bodo porabile za redne potrebe avstrijskih državnih blagajn in za to, da se bodo predjumi iz kreditov Društva narodov mogli uporabiti v produktivne namene. Finančni odbor je nadalje predlagal naj se iz kreditov Društva narodov dovoli avstrijski vladi za izvršitev njenega programa za gradnjo kablov 27 milijonov šilingov. Ta gradbeni program predvideva priklopitev na gradbo kablov, ki jih izvršuje Švica, Nemčija, Madžarska in tudi Italija, ki hočejo v Evropi zgraditi veliko kablovo mrežo za mednarodni promet, tako, da bodo mogli direktni razgovori med Londonom in Moskvo, Berlinom in Rimom ali pa z Berlinom in Beogradom. Avstrijski program predvideva tudi gradnjo kabla v Mariboru za priklopitev na jugoslovensko kablovo mrežo. Dunajski listi pozdravljajo vsi ukinitve finančne kontrole nad Avstrijo od strani Društva narodov zelo radostno.

Podaljšanje pogodbe med državami Male antante. Pogodbe med državami Male antante, ki zapadejo prihodnji mesec, se obnovijo še pred konferenco Male antante, ki se bo vršila 17. in 18. t. m. na Bledu.

Borza dela v Mariboru. Pri borzi dela v Mariboru je v tednu od 31. maja do 6. junija t. l. iskalo dela 811 moških, 704 ženskih, t. j. 1515 oseb. 618 osebam, 409 moškim in 209 ženskim, se je delo ponudilo; borza je posredovala uspešno pri 41 moških in 34 ženskih, t. j. 75 osebah. Odpetovalo je 19 moških in 8 žensk; skupaj 27 oseb, odpadlo jih je 4 moški in 2 ženski, skupaj 6 oseb.

Sladkorna pesa. Zadnje Lichtovo poročilo pravi, da se je s sladkorno peso obdelani prostor v Evropi povečal; Licht ga ceni na 2.180.000 hektarov, dočim je meril lani 2.130.000 ha, predlanskim pa 2.080.000 ha. Nemška sladkornopesna površina je ostala skoraj nespremenjena in znaša 365.000 ha napram 366.800 v letu prej. Torej so bile vesti o velikih redukcijah preuranjene.

Iz Rusije. Produkcija nafte v aprilu je znašala v okraju Baku 448.000 ton, produkcija plina, preračunjena v petrolej, 13.500 ton, vrtno delovanje 19.300 metrov, izvoz v inozemstvo 76.600 ton. V okraju Groznij so pa v istem mesecu producirali 193.000 ton nafte, so imeli navrtanih 5400 metrov rovin in so eksportirali v inozemstvo 41.600 ton čez Novorossijsk.

V aprilu je šlo iz Rusije na Poljsko 729 vagonov blaga po 15 ton: 639 vagonov železne rude, 33 vagonov rib, 26 vagonov prosa, 18 vagonov tobaka, 4 vagoni gob itd. Iz Poljske v Rusijo je pa odšlo v istem času samo 80 vagonov: lesovina, cink, svinec, svinčniki itd. Skoz Poljsko je šlo iz Rusije 485 vagonov tranzitnega blaga, v Rusijo pa 559 vagonov.

Rusija je začela izvažati v Ameriko cement. V pristanišču Novorossijsk ga je 4000 ton, namenjenih v Ameriko.

Od septembra 1925 do maja 1926 so vpeljali Rusi za 4,5 milj. rubljev **galanterijskega blaga**. Več kot polovica (2,5 milj. rubljev) pride na Italijo, kjer nakupuje ruskoitalijanska družba »Cice«. Anglija, Francija, Nemčija in Poljska so prodale za 1,3 milj. rubljev, druge dežele za 0,7 milj. rubljev. Italijani izborno znajo; če jih pri enem oknu zaradi slabše kvalitete blaga — primer, tekstilno blago — vržejo ven, pa pridejo pri drugem nazaj noter.

15. junija je ustanovitev vsedržavnega **kovinskega sindikata**. Kot ustanoviteljice sindikata nastopajo vse kovinske in strojne tovarne. Torej tudi na Ruskem isto stremenje po karteliziranju kot drugod.

Albanija in pogodbe. Albansko poslanstvo v Rimu zanikuje vesti listov, da je albanska vlada sklenila z Jugoslavijo nekatere dogovore o albanskih železnicah. Albanska vlada ni sklenila nobenega sličnega dogovora in drugih političnih dogovorov z ostalimi državami, ker hoče ostati v prijateljskem stiku z vsemi državami.

Velesejem je institucija, ki po svojem ustroju skrbi za trgovska zblizanja in ki nudi skrbno organizirane razstave, ki se znanjajo obiskovalce za najmodernejšimi pridobitvami vseh vrst gospodarskega značaja. Posebej bo v letošnjem letu preurejena higijenska razstava, zanimiva in pomembna razstava »Slovenska ženac«. Uprava je letos znižala perma-

nentre legitimacije na Din 30.—. Kakor druga leta tudi letos nudi legitimacija polovično vožnjo, na vseh naših železnicah. Družinske vstopnice za tri osebe in sicer za enkratni obisk velesejma se dobe za Din 20.—, običajne za enkratni obisk posamezni osebi pa Din 10.—.

Velesejm na Lipskem. Lipski berski velesejm je obiskalo 140.000 interesentov. Največ je bilo Čehov (3.690), Avstrijcev (2450), Angležev (1630), Holandcev (1600), Jugoslovancev je bilo na velesejmu 286. Razstavljalcev je bilo 10.667 in sicer 10.075 Nemcev in 592 inozemcev.

Gospodarske drobtine. Znana angleška strojna in ladjegradbena tvrdka **Armstrong Co.** v New Castle ni mogla za lansko leto izplačati nobene dividende; l. 1924 je izplačala 5%. — Družba **Cosulich** (prejšnja Austro-Americana) bo izplačala pro 1925 8-odstotno dividendo in bo zvišala rezervni fond na 45 milijonov 500.000 lir. — **Ford** si osvaja nove trge. Podružnico v Stockholmu bo preložil na Finsko, tako da bo ruskemu trgu še bližji; po poročilih ruskih časopisov, bo dovolil Ford šestmesečne kredite. — **Sovjetski finančni komisariat** je izdelal načrt za notranje posojilo 100 milijonov rubljev, obrestljivo z 8 odst. in vračljivo v šestih letih. Posojilo bo prosto davkov in pristojbin. — Tudi **Brazileci** hočejo svojo valuto stabilizirati in jo spraviti v trdno razmerje do funta in dolarja. Milreis hočejo napraviti enak 9 pence in se pričakuje zato v Londonu in New Yorku dvig milreisa. Predpogoji za stabilizacijo so podani z izenačenjem proračuna, ki se je končal leta 1924 še z deficitom 2 milijona 700.000 funtov, a je izkazal lani že 10.000 funtov prebitka. — **Tovarna vagonov v Brodu** je sklicala za 10. junij občni zbor v Zagreb. Bilanca izkazuje deficit 673.000 dinarjev in ne bo plačala družba nobene dividende. Lanska bilanca je pa izkazala 5,5 mil. dinarjev čistega dobička. Beremo, da si bo država sama ustanovila lastno tovarno vagonov. Dosedanja **elektrifikacija na Ruskem** gre tako počasi naprej, da je sklenila vlada s Finsko dogovor glede dovajanja električnega toka za leningrajsko industrijo. Tok bo dajala reka Voks, odtok velikega jezera Sajma, okoli 220 km daleč. Dovodna dela se bodo izvršila na ruske stroške; zaenkrat 40.000 KW letno, za ceno 0,56 rublja za KW uro. — V tretjem majnikovem tednu so šle na Nemškem **insolvence** zelo nazaj; zlasti položaj delniških družb se je izdatno izboljšal.

Po svetu. — Ameriški Federal Reserve Banki v New Yorku so dali pravico dajanje denarja v inozemstvo, z bolj ugodnimi pogoji, kot so bili običajni doslej; Zlasti gre za prav majhne kredite z dolгим rokom. — **Ameriško narodno premoženje** cenijo na 110 milijard funtov; vsako leto priraste 10 do 12 milijard. Narodni dohodki so znašali leta 1923 14 milijard in se povečajo vsako leto za približno dve milijardi. Trgovska komisija, ki je te podatke priobčila, ceni udeležbo glavnih industrij na narodnih dohodkih z 42%, udeležbo poljedelstva s 14%, trgovine z 12%. Hitro pomnožitev narodnega premoženja pripisujejo prednostim **ameriške vzgoje**, za katero izdajo na leto 400 milijonov funtov. V U. S. A. deluje nad 1 milijon učiteljev s povprečno plačo 250 frankov. Ameriški učni načrt sistematično vzgaja iniciativo in častihlepije. — Rusi so izdali **spet novo carinsko tarifo** za izvoz, četrt, odkar obstoji sovjetska vlada; od prvotnih 23 članov jih je v novi tarifi samo še 10. Odpadejo vse carine za ono blago, kojega izvoz je bil po eksportni carini oviran, na primer meso, živina, čreva, ščetine, perje, kože, semena i. dr. — **Češkoslovaška trgovska bilanca** je bila v aprilu za 179 milijonov čl. kron aktivna napram 19 milijonski pasivnosti v marcu. Če vštujemo še januar in februar, znaša aktivnost prvih štirih mesecev 417 milijonov Kč; lani je znašala v istih mesecih 744 milijonov. Iz Jugoslavije je dobila Češkoslovaška v aprilu blaga za 31 milijonov Kč = 2,66% vsega uvoza, iz Nemčije pa 22,46%, in je Nemčija daleko pred vsemi drugimi državami; kajti prva za njo, Poljska, izkazuje 7,33%, Avstrija 7,15% itd. — V prvem letošnjem četrtletju je obratovalo na Češkoslovaškem 296 **premogovnikov**, 110 za črni premog, 186 pa za rjavi premog. Zaposlenih je bilo v premogarstvu 96 tisoč oseb. Nakopali so 3.300.000 ton črnege in 4.700.000 ton rjavega premoga.

Dopis.

MARIBOR V CVETLICAH.

Maribor ne more zaostati za drugimi jugoslovanskimi mesti. Posebno letos je tu opaziti veliko zanimanje za cvetlice, kajti na trgu, kakor tudi po cvetličarnah se cvetlice mnogo več prodajajo, kakor do sedaj, pa tudi na oknih, balkonih in terasah je videti krasne cvetlice, katerih do sedaj ni bilo. To je vzbudilo tudi hišne posestnike in zasebnike same, da krasé svoje vrtove, terase in okna s cveticami, kar kaže, kako ljubi Maribor lepoto narave.

Ako si vse bliže ogledamo, vidimo Kavarno »Jadranc« na Aleksandrovi cesti, katera ima s cvetočimi cveticami obsajen obronek terase, kar napravi prav vsakemu domačinu, pa tudi vsakemu z Glavnega kolodvora prihajajočemu tujcu vtis, da smo prijatelji cvetlic. Kavarnar Serec je prav dobro pogodil, da je svoje ideje uveljavil. Enako okrašenih oken je opaziti na mnogih hišnih poslopih v mestu, kakor tudi izven mesta. Veliko cvetličnih vrtov se je letos in v teku zadnjih let preuredilo in obsadilo s cveticami, ki so v resnici kras mesta, kar nam tudi kaže, da imajo nekateri vrtnarji prav spretno roko in smisel za okusno preureditev starih, zapuščenih vrtov. V Majstrovi ulici je preuredil svoj vrt gosp. Plemelj in sedaj gradi sam tudi železno ograjo. V Razlagovi ulici si je dal preurediti zapuščeno goščavo v krasen vrt gosp. Gaspari, so-la-tnik tvrdke Gaspari in Faninger; preuredil mu ga je vrtnar Jemc. — Tudi gosp. dr. Marin si je dal v tej ulici ograditi svoj vrt z moderno izdelano ograjo. Majstrova in Razlagova ulica imata pred hišami najlepše vrtove. V Trubarjevi ulici je opaziti že par let sem skrbno gojen vrt, obsajen s cveticami in krasno zeleno livado, kateri vrt je last gospoda Pogačnika. V isti ulici proti kolodvoru so ravno tako okusno novopreurejeni vrtovi gg. dr. Škapina in dr. Ro-biča. V Aškerčevi ulici na vogalu je vrt, last gospe Zupanc, mojstrsko izdelan. V tej ulici nasproti zavoda »Vesna« pri vili g. inž. Bauerja se nahaja tudi skrbno gojen cvetlični vrt.

Letos je tudi glavni kolodvor prvokrat okrašen, toda žalibože mnogo premalo, ker lepo izdelane posode so sicer na prav primernem mestu nameščene in tudi z bršlanom okrašene, toda manjka cvetočih cvetlic, katere bi oživele celo kolodvor. Mogoče, da ni denarja za to-prepotrebno okrašnje. To je tembolj obžalovati, ker so vse druge jugoslovanske postaje do Beograda na eni, do Rakeka na drugi in proti koroški meji na tretji strani s cvetočimi cveticami zelo lepo okrašene.

Slovenska številka »Poljoprivrednega Glasnika«. — 10. junija t. l. izide v Novem Sadu slovenska številka »Poljoprivrednega Glasnika«, najboljšega in najbolj razširjenega kmetijsko-strokovnega lista v naši državi. Ta številka bo v spisih in slikah podala pregled kmetijstva v Sloveniji z namenom, da se predvsem naši bratje, Srbi in Hrvati seznanijo z našimi kmetijskimi razmerami. Sotrudniki so torej sami priznani slovenski kmetijski

strokovnjaki, ki kot taki uživajo sloves tudi izven Slovenije. Ta izdaja »Poljoprivrednega Glasnika« bo lično opremljena ter ne bo nikakor zaostajala za posebno ameriško in češkoslovaško številko, ki sta izšli v minulemu letu, ampak ju bo še nadkrilila s svojo bogato vsebino in pestrimi ilustracijami. Posebna skrb je bila posvečena tehnični opre-mi tega zvezka. Prvo stran platnic bo krasila izvirna umetniška slika slovenskega akadem-skega slikarja Rudolfa Maršiča. Z ozirom na pomen, ki ga ima ta opis kmetijskih razmer v Sloveniji, se ta številka »Poljoprivrednega Glasnika« prodaja tudi posebej ter stane 20 dinarjev izvod. Naročila sprejema administra-cija lista v Novem Sadu, Željezniška ulica 20. Ker bo to izdanje mnogo pripomoglo k spo-znavanju kmetijskih razmer v Sloveniji po vsej naši državi, smo Slovenci lahko hvaležni uredništvu »Poljoprivrednega Glasnika«, da si je naredilo to nadvse hvalevredno nalogo. Pa tudi za nas Slovence ima ta številka precejšen pomen, ker dobimo v njej zbrane spise sko-raj vseh kmetijskih panog v Sloveniji, kakor jih ne najdemo združenih v nobeni slovenski publikaciji. Zato toplo priporočamo naroči-tev te številke »Poljoprivrednega Glasnika« vsem, ki hočejo dobiti kratek pregled kmetij-stva v Sloveniji.

Ljubljanska borza.

9. junija 1926.

Blago: Smrekovi hlodi od 25 cm napr., feo nakl. postaja, 1 vag., den., bl. in zaklj. 180; celulozni les, 70% smreka, 30% jelka, 1 in 2 m dolž. 10—24 cm deb., feo meja tranz. den. 220; smrekovi in jelovi hlodi, 4, 5 in 6 m dolž., od 30 cm prem. napr., feo Jesenice tranz. den. 300. Pšenica, 76 kg, 2% primesi, feo vagon slov. post., 10 vaza, den. 360, bl. 365, zaklj. 360—365; koruza, feo v. slov. post., 1 vag., den., bl. in zaklj. 180; koruza, feo v. sremška postaja bl. 150; koruza in-zalunka, feo v. prem. post. bl. 165; oves rešetani, feo v. slov. post. bl. 195; ajda domača, feo v. slov. post. bl. 255; proso rumeno, feo v. Ljubljana bl. 217.50; rž, feo v. Ljubljana bl. 217.50.

Vrednote: Invest. pos. iz l. 1921 den. 72, bl. 79; loter. drž. renta za voj. škodo den. 299, bl. 302; zast. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; kom. zad. Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska pos. den. 193, bl. 195, zaklj. 195; Ljublj. kred. banka den. 175, bl. 200; Merkantilna banka den. 100, bl. 104; Prva hrv. štedionica den. 865, bl. 868; Slavenska banka den. 50; Kreditni zavod den. 165, bl. 175; Strojne tovarne den. 65, bl. 73; Trbov. prem. družba den. 305, bl. 312; Papirnice Vevče den. 100; Stavbna družba den. 55, bl. 65; Sešir den. 103.

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene za meso v Celju 1. junija. Govedina: V mesnicah: I. vrste 16 do 18, II. 12 do 14; na trgu: I. 16 do 18, II. 12 do 14, 1 kg vampov, pljuč, jeter 8. Tele-tina: 1 kg telečjega mesa I. 19, II. 17, jeter 15, pljuč 13. Svinjina: 1 kg prašič-jega mesa I. 27.50, II. 22.50, pljuč 15, jeter 20, slanina I. 24, II. 22.50, na de-belo 22.50, masti 27, šunke 32.50, pre-kajenega mesa I. 30, II. 27.50. Kloba-se: 1 kg krakovskih 30, debrecinskih 40, hrenovk 32.50, posebnih 30, tlačenk 20, suhih kramjskih 40, brumšviških 20, sa-lami 100. Perutnina: 1 piščanec majhen 15, večji 20, kokoš 35, petelin 35, domač zajec večji 20, manjši 15. Mleko, maslo, sir, jajca: 1 liter mleka 2.50—3, 1 liter kisle smetane 12, 1 kg surovega masla 44, čajnega masla 64, masla 36, bohinj-skega sira 42, trapistnega 28, emental-skega 60, sirčka 14, eno jajce 1 Din.

Cene specerijskemu blagu v Celju (1. junija). 1 kg kave Portoriko 72, Santos 60, Rio 52, 1 kg pražene kave I. 84, II. 70, III. 60, kristalnega belega sladkorja 14, sladkorja v kockah 16, kavne prime-si 22, riža I. 12, riža II. 9, 1 liter namiz-nega olja 22, 1 kg testenin I. 13, II. 10.

Mlevski izdelki na trgu v Celju (1. junija) 1 kg moke št. 00 5.70, št. 0. 5.70, št. 2 5.30, št. 4 4.60, št. 5 4.20, št. 6 3.80, št. 7 2.20, ržena enotna moka 3.70, ka-ša 4.90, ješprenj 4.40, otrobov 1.40 do 1.80, koruzne moke 2, koruznega zdroba 3.20, pšeničnega zdroba 6.80, ajdove mo-ke I. 5.90 Din.

Zagrebski tedenski sejem (9. t. m.). Dogon goveje živine srednji, le telet je bilo obilno. Kupovala so se teleta za iz-voz v Italijo. Tudi svinj je bilo precej. Cene popustile povprečno 50 par pri kg. Konji so se nakupovali največ za Italijo. Cene za kg žive teže: voli I. 9.25—10.50 (izjemno 11—11.50), II. 8—8.50, III. 5.50 do 7, bosanski III. 6—6.25, krave doma-če I. 8—9.50, II. 6—7, III. 3—5, junici I 9—11, II. 6—8, junice I. 7.50—8.50, II. 4.75—6, teleta 6—10 (zaklana 10—13), svinje nepitane 10—11, domače pitane 12—12.50, sremške 12—12.50 Din. Konji 5000—14.000 Din par, jahalni 1000 do 4000 Din komad. Krma: seno I. 75—125, II. 60 do 75, detelja 75—125, otava 125 dinarjev za 100 kg.

Dunajski goveji sejem (7. t. m.). Do-gon 3039 komadov; od tega iz Jugosla-vije 64 glav. Cene popustile do 10 gro-šov pri kg. Notirajo za kg žive teže: voli I. 1.40—1.65 (izjemno 1.70—1.80), II. 1.15—1.35, III. 1—1.15, biki 1—1.35, sla-ba živina 0.60—0.80 šilinga.

KOVINSKI TRG V ZAČETKU JUNIJA.

V Ameriki so napravili v aprilu manj jekla kot v prejšnjih mesecih. Druga majnikova polovica ni imela toliko na-ročil kot prva in računajo za majnik spet manjšo produkcijo kot za april. An-gleški štrajk pa na ameriški trg ni nič kaj posebno vplival. Na trgu se pozna nemška konkurenca ki ponuja pod ame-riškimi cenami. Trg surovega železa je miren, cene so popustile za 25—50 cen-tov.

Evropski trg ni nudil nič zanimivega, položaj evropskega gospodarstva je ne-spremenjen. Frank se je dobro držal; Francija je napravila vse, da ustavi nje-govo padanje! V Nemčiji gre stabiliza-cija vrednote naprej; podatki o izvozu in uvozu v prvem četrtletju so zadovo-ljivi. Na evropskem eksportnem trgu no-bene spremembe, ne glede nakupov ne glede cen. Zadnje cene: železo v pali-cah 4/18, valjano železo 5/13, surova pločevina 5/5, srednja 5/9, fina 8.

O kakšnem rednem obratu na angle-škem trgu ne moremo govoriti. Povpraševanje je večje kot produkcija. Vsled velike nesigurnosti glede bodočih cen premoga so tudi angleški producenti v svojih ponudbah prav oprezní. Tovar-niške zaloge so majhne; cena surovega železa je za 2 šilinga in pol višja kot je bila pred štrajkom. Cleveland št. 3 je notiral 72/6, št. 1 71, št. 4 71/6. Cena he-matita se je dvignila samo za 1 šiling. Jekleni trg se razvija v bolj ugodnih po-

gojih, cene so z malimi izjemami ostale nespremenjene. — Poročila iz Francije se ne glasijo ugodno. Na domačem tr-gu je tendenca živahna, ker pričakuje-jo zvišanja cen in se hoče vsak ob prav-em času založiti. Surovo železo se je v ceni dvignilo za 40 fr. Producenti he-matita so sklenili zvišanje za 50 fran-kov. Tovarne so se zmeraj prav dobro zaposlene in imajo naročil za tri do štiri mesece. — Belgijska kovinska pro-dukcija je rezervirana. Trg surovega že-leza in polfabrikatov je miren, jekleni trg je neenoten. Zadnje cene na belgijskemu domačem trgu: železo v palicah 750 belg. frankov, tračnice 750, surova pločevina 750, srednja 800, fina 975 do 1100. — Trenutni položaj luksemburških obratov je prav zadovoljiv in beremo, da so dobili spet nova večja naročila. — Položaj nemške železne industrije slikajo kot poslabšan, zaposlenost obra-tov se je zmanjšala. Kovine predelujo-ča industrija trpi slejkoprej na majhni zaposlenosti in delajo strojne tovarne samo s 65 odstotno kapaciteto. V eks-portni trgovini se trudijo Nemci na vse kriplje, da bi dobili zgubljene kupce spet nazaj, pa zadenejo pri tem na niz-ke belgijske in francoske cene in mo-rajo zato svoje zahteve znižati. Družba surovega železa je omejila pretekli me-sec produkcijo za 35 odstotkov in ostane ta omejitev v veljavi tudi še za junij. Cene se niso spremenile. Aprilova pro-dukcija je bila manjša kot marečeva. — Položaj na češkoslovaškem trgu je še zmeraj zelo napet, kupčija je čisto mir-na, nagibov ni ne od zunaj in ne od zno-traj. Tudi eksportna trgovina ne kaže v primeri s preteklimi tedni nobene spre-membe.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave: Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 12. junija t. l. po-nudbe za dobavo 30 kvadr. metrov plo-hov za žage. — Direkcija drž. železnic v Ljubljani sprejema do 15. junija t. l. ponudbe za dobavo 1000 kg loja. Do 18. junija t. l. za dobavo 14.500 kg pocinka-ne žilizne pločevine. Do 22. junija t. l. za dobavo 20.000 komadov listov iz molino platna za poliranje in za do-bavo 700 kg plovca. — Predmetni po-goji so na vpogled pri ekonomskem ode-lenju te direkcije. — Vršile se bodo na-slednje ofertalne licitacije: dne 19. ju-nija t. l. pri intendanturi III. armijske oblasti v Skoplju glede dobave 170 ko-madov sodov (po 200 litrov) in 5 sodov (po 500 litrov) iz pocinkane pločevine. — Dne 2. julija t. l. pri direkciji držav-nih železnic v Subotici glede dobave raz-nega papirja. Dne 6. julija t. l. pri dir. drž. železnic v Sarajevu glede dobave pisarniškega materiala, dne 9. julija t. l. pa glede dobave 2000 kvadr. metrov lomljenega kamna za zidanje. — 38. pe-šadijski polk v Cetinju si hoče nabaviti 2000 kg mila za pranje. Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe direktno omenje-nemu polku.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in in-dustrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Trgovci! Obrtniki!

Pri trvdki

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA

blizu razbojarskega spomenika, ob vodi
dobite vse potrebščine za življenje, krojače,
čevljarje in sedlarje
na veliko in malo
po najnižji dnevni ceni.

Liptavski ovčji sir
(majski sir)

mehak, prvovrsten v 5 kg-posodah
po Din 100.— franko vsaka poštna
postaja proti nakazilu zneska vnaprej.

Sirarna
ARNOLD WEISZ
VELKE ŠARLUHY (Slovaško)
Zastopniki se iščejo!

ESENCI

za rum, konjak, likerje in žganje

Ekstrakti in arome

za nealkoholne pijače vseh vrst

Koncentrirani sadni
eteri za aromatiziranje kandi-tov in sladčic

PRAVI MALINOVEC

Sadni marmelada „Nektar“

Sadni grog (Punsch)

-- Limonov sok --

priporoča:

Srečko Potnik in drug

Ljubljana, Metelkova ulica 13

!!! Zahtevajte cenike !!!

KJE SE
KUPI?

Le pri trvdki
Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Pražarnovega spomenika ob vodi.
Najboljši živalni stroj za rodbinsko ali
obirno rabo, svetovno znanih znamk
Grizner - Adler - Phonix.
Isolam posamezne dele za stroje in ko-
lesa, jgle, olje, jermena, pnevmatika,
Pouk o vezanju na stroj brezplačen!
Večletna garancija! Na veliko! Na malo!

Naročajte, širite
„Trgovski list“.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča
špecerijsko
blago

raznovrstno žganje

moko in

deželne pridelke

raznovrstno

rudninsko vodo

Lastna pražarna za

kavo in mlin za di-

šave z električnim

obratom.

CENIKI NA RAEPOLAGO!